

Een van de 200.000 politieke gevangenen van het Thieu-regiem in Zuid-Vietnam. Dit is Mevr. Pham Thi Ca, 41, opgesloten in de Qui Nhon gevangenis: gelaatsbeenderen gebroken, linkeroog praktisch blind, verlies van gehoor en geheugen. In 1973 hebben de VS 1,6 miljard dollar steun verleend aan het Thieu-regiem voor leger, politie en gevangenen. Wat denkt u hieraan te kunnen doen?

In de marge

De afschuwelijke gewoonte om politieke tegenstanders met andere dan democratische middelen tegenspel te bieden, schijnt in plaats van af eerder toe te nemen.

In de vorige „Humanist” somde ik al een indrukwekkend lange rij namen van Staten op, waar men voor de zwakte van het argument compensatie zoekt in bandietenstreken tegenover de politieke tegenstander.

De foto op de voorpagina stuurde een

van de lezers mij ter illustratie van het feit, dat het Thieu-regime in Zuid-Vietnam nog steeds tienduizenden politieke gevangenen op mensonwaardige wijze vasthoudt.

Het is een afbeelding van mevr. Pham Thi Ca. Een en veertig jaar oud. Gelechtsbeenderen gebroken, linkeroog zwaar beschadigd, doof geslagen, geheugen verloren na verblijf in de Qui Nhon gevangenis.

Officieel is het nu vrede in Vietnam... Fiege

Hoofdbestuur

We beleven nu weer een serie goed bezette vergaderingen. Ik dacht te mogen neerschrijven dat we een redelijk ingespeeld bestuur zijn. In veel, vooral nieuwe, besturen wil er nog al eens spraakverwarring optreden als er veel aanwezig zijn. Een goed bezette hoofdbestuursvergadering is niet zo, al laten we ons natuurlijk wel eens gaan. De Centraal Raadsman Justitie was ook weer aanwezig.

Allereerst werd mevrouw H. A. Polak-Schwartz herdacht. Rood en Spigt hebben beiden bij de crematie gesproken. De humanistische beweging heeft veel aan haar gehad.

Dr. A. J. Wichers
Alg.-sekretaris

in de nood, financieringen toegepast waar onze accountants van gehuiverd hebben. Daar is nu wat aan gedaan: de noodzakelijke reserves voor toekomstige verplichtingen zijn weer echt. Hier noem ik nog maar één soort onttrekking dat we gepleegd hadden, maar we zijn dus weer bij (voor de somma van ongeveer f 210.000,—).

Met de centraal geestelijk raadsman bij de inrichtingen van justitie hadden we een nuttig gesprek over de werknormen die door het corps voor zijn terrein werden opgesteld. We bereiden tenslotte voor dat de minister eindelijk eens een paar achterstellingen gaat opruimen.

Tenslotte kwam de Radio en Televisie Commissie ter sprake, die een soort statuut voor zichzelf had uitgewerkt. De commissie moet het zelf nog nader bespreken, maar een eerste serietje opmerkingen werd gemaakt. Gewoonlijk moet men dit soort zaken in een paar rondes behandelen, omdat je er anders niet uit komt. Hoe blijft de eindverantwoordelijkheid van het hoofdbestuur intact terwijl toch de commissie werkelijke dagelijkse bevoegdheden heeft en de staf goede bewegingsvrijheid houdt? Hoe blijft de algemene uitvoeringsbevoegdheid van de directeur intact, terwijl de rekeningen bij de NOS zitten en Commissie en Staf daarmee uit de voeten moeten kunnen? Er had zich trouwens al veel praktijk gevormd, en het ziet er naar uit dat we, die bijstellend, er uit komen.

Driebergen, 21 april '74.

Vervolgens waren er veel actualiteiten af te doen, waarvan ik slechts enkele noem.

Pax Christi en de Vredesbeweging willen een gratieverzoek indienen ten behoeve van Vellekoop, en vragen of wij dit mede ondertekenen. Het antwoord is bevestigend.

Er werden enkele polsingen verricht voor de aanvulling van het hoofdbestuur na het vertrek van Postma. Nog geen resultaat.

De Zonderdagactie (één autoloze zondag per maand) krijgt onze betuiging van sympathie.

Er moeten ook weer bestuursleden gezocht worden voor de H.S.H.B.

Ons is een belangrijke nalatenschap toegevallen, die ons in staat stelt een aantal achterstallige verplichtingen na te komen. We hadden in het verleden,

Lentedag

Weer de lente. De verbijsterde oogen,
Falende in het winters bleek gezicht,
Zien de huizen en de bruggebogen
Op en neer gaan in het wankel licht.

Zien en zien niet door de duizelingen
Van de weer oneindige rivier;
Zon en water kruisen daar hun klingen
En het hart is bonzend en nist hier.

Weer een lente en de haar bitter-eigen
Zilte geur, die langs de kaden glijdt.
Is 't het tij, dat stroomopwaarts komt stijgen –
Of de zeelucht van de eeuwigheid?

J. C. Bloem

Wij stellen U voor:

Ico van der Willik

Ico van der Willik. Geboren 7 april 1927 in Boskoop. H.B.S.-opleiding in Alphen a.d. Rhijn. Gehuwd. Een zoon. Laatste 27 jaar werkzaam als commercieel medewerker bij Philips. Lid H.V. vanaf 1953. Was sekretaris (1955-1961), ondervoorzitter (1961-1965) en voorzitter (1965-1967) van de gemeenschap Eindhoven en omstreken. Lid hoofdbestuur vanaf 1967.

F.: Wat heeft u bewogen lid te worden van het hoofdbestuur?

v.d.W.: Ja, om lid te worden van het hoofdbestuur heeft mij eigenlijk niets bewogen. Eerder het tegendeel. Daar word je voor gevraagd en op dat moment was er nog zoveel opbouwwerk te doen in de gemeenschap Eindhoven, dat ik er eigenlijk niet zoveel voor voelde mijn arbeidsterrein in het H.V. te gaan verleggen. Gelukkig had ik in deze gemeenschap tijdig een aantal zeer kundige en enthousiaste medebestuurders kunnen aantrekken; na lang dubben heb ik toen toch maar besloten op het verzoek in te gaan en lid te worden van het landelijk bestuur van het H.V. Als u mij nu vraagt wat mij bewogen heeft om lid te *blijven* van het hoofdbestuur, dan is mijn antwoord kortweg: zelfverwerkelijking en proberen iets te betekenen voor andere mensen.

F.: Wat ziet u als de voornaamste taak van het Verbond?

v.d.W.: Er zijn natuurlijk meer taken, maar ik zie daarin zeer duidelijk twee hoofdtaken. In de eerste plaats wat het meest grijpbare is, namelijk ertoe bij te dragen dat individuele mensen „wortel kunnen schieten” in hun bestaan. In de tweede plaats een hoofdzaak die minder grijpbaar, maar zeker zo essentieel is, proberen ertoe bij te dragen – levensbeschouwelijk grondvest – dat de totale levende natuur, niet ten onder gaat aan de mensheid die,

zoals wij dat zo treffend over andere levende soorten weten aan te duiden, zelf een ware plaag dreigt te gaan worden. Een mondiaal probleem met echter in ons overbevolkte land zeer duidelijke aanknopingspunten.

Wat nu het eerste betreft, veel, te veel mensen leven van de ene dag op de andere. Worden heen en weer bewogen door iedere gebeurtenis die van buiten op hen afkomt.

Veel te veel mensen leven niet als onderwerp maar als lijdend voorwerp. Het lijdende voorwerp van geestelijke leiders, van politici en in de laatste decennia vooral van materiële welvaartspredikers. Vanuit het eigen beperkte en oppervlakkige bestaanskringetje volgt men dom, stom en willoos, alleen maar denkend aan zijn eigen korte termijn belangetjes. Hier ligt een reusachtige opgave voor het Verbond – nog maar nauwelijks aangevangen – om individuele mensen te helpen zichzelf te doorzien, eigen problemen op te lossen, verantwoordelijkheden nemen, proberen in harmonie te komen met zichzelf en solidair te zijn met anderen, kortweg „wortel te schieten” in zijn bestaan.

De tweede hoofdtaak. In een angstaanjagend gebrek aan visie en gebrek aan lange termijn politiek, zijn wij mensen bezig ons razend snel over deze planeet uit te breiden, daarbij alles vernietigend wat ons onmiddellijk in de weg staat. Als u bedenkt dat het leven op deze planeet in ongeveer 2 à 3.000.000.000 jaren geëvolueerd is, dan zijn wij de laatste 1.000-en jaren, d.w.z. in een fractie van tijd, als mensheid bezig om arrogant levende andere soortgenoten op ons altaar te offeren, en passant ook nog eens het natuurlijk evenwicht verbrekend, hetgeen desastreus voor de gehele levende natuur, nu inclusief de mensheid zelf, moet zijn. Wat die levende andere soortgenoten betreft, een schilderij van Rembrandt wordt op allerlei manieren door ons be-

scherm, maar een dieren- of plantensoort die in miljarden jaren geëvolueerd is, wordt door ons gedachtenloos vernietigd, om nooit meer terug te komen! Wel, in tegenstelling met wat vele kerken beweerd hebben en in feite nu nog bevorderen, ziet een humanist dacht ik het bestaan van mensen in de kwaliteit en niet in de kwantiteit. Wat je noemt een hoofdtaak voor het Humanistisch Verbond om hier zijn schouders onder te zetten. Om te beginnen in Nederland! (En waarom zouden onze levende andere soortgenoten geen gelijke kansen van bestaan mogen hebben?)

F.: Welke rol dient daarbij het hoofdbestuur te spelen?

v.d.W.: Leden van het hoofdbestuur zijn daarbij de spits-afbijters, de zaak-doordenkers, de selekteurs, de plannen-makers, de richtinggevers, de stimulators, de samenbinders, het geweten, althans, dat zouden wij moeten zijn en schieten hierin maar al te vaak tekort. Als hoofdbestuurder is het verder zaak gespannen te luisteren wat er „in het land” leeft en het vele talent in de gemeenschappen en buiten het Verbond op te sporen en mede in te zetten voor onze doelen.

F.: Wat trekt u bij dit werk speciaal aan?

v.d.W.: Bij dit werk trekt mij vooral het algemeen bestuurlijke element aan, hoewel ik er natuurlijk niet onderuit kom veel aandacht, tijd en energie te geven aan deelgebieden. Zo ben ik lid van de taakgroep „Gemeenschappen” van de stichting „Steunfonds” en van de commissie „Centrale Personen Administratie”. Wat mij overigens niet zo zeer aantrekt is de voortdurende keuze die je moet doen tussen het gezin, de baan en het werk voor het Humanistisch Verbond. Ik geloof daarbij echter dat je een slecht lid bent van het hoofdbestuur, indien je daardoor het gezin en/of de baan te kort zou doen.

humanist

Verantwoordelijk voor de inhoud:

Hoofdbestuur H.V.

Eindredacteur: Directeur H.V.

Lay-out: Lumax Utrecht

Druk: Lumax Utrecht

Redactie-adres:

Humanistisch Verbond

Oudegracht 152 Utrecht

Tel.: 030 - 31 81 45

SAMEN OVERLEVEN

Reakties op de noodklok

Pien Hienekamp

Het is 2 jaar geleden dat we opgeschrikt werden door berekeningen over onze bestaansmogelijkheden in de nabije toekomst. De „Klub van Rome” liet een wekker aflopen: „Nu wakker worden... of een verschrikkelijk einde is nabij!” Min of meer in paniek, kon ik me niet voorstellen dat de mensen die al die gegevens verwerkt hadden en publiceerden, 's nachts nog hadden kunnen slapen. Ik schrijf „ze”. Voor ons niet-wetenschappers ligt e.e.a. anders.

Voor ons is het vooral een kwestie van er al of niet in geloven, of het beeld dat „zij” ons voorschotelen juist kan zijn. Daarbij hebben „wij” niet veel meer tot onze beschikking dan „het gezonde verstand”. Dat verstand geeft dan bij verschillende mensen verschillende reacties: apathie, hamsterneigingen, achterdocht ten aanzien van de bedoelingen van de Klub van Rome, of nog andere reacties. Soms ingegeven door een al bestaande afschuw van deze maatschappij; in zo'n geval denk je „ja, zo zal het (ons) wel (ver)gaan”. Of beïnvloed door een rotsvast vertrouwen in evolutie en groei. Vanuit zo'n vertrouwen zeg je „het kán zo niet gaan”. De meeste mensen reageren op een wijze daar tussenin.

Na het eerste noodklokgelui kwamen al vrij snel andere wetenschapsmensen met tegenargumenten: Dát gekompliceerde berekeningen waren gemaakt en dát gewaarschuwd is, is erg goed, maar...

– er is hier sprake van een paniekerreactie, vergelijkbaar met die, ten tijde van de eerste auto's op de weg;

– nationaal en internationaal is men nu in staat de gang van zaken in juiste banen te leiden en te houden (een malaise zoals in de 30-er jaren krijgen we immers niet meer!);
– er zijn oplossingen waar „zij” in Rome nog geen weet van hebben;
– er zaten geen sociologen in de klub en nu nog niet te vermoeden wendingen in het wereldgebeuren zijn niet ingekalkuleerd;
– de mens zal zich ook nu weer vanzelf aanpassen, ook al zullen in dat proces slachtoffers vallen;
– als de „rijkdom” gelijk zou worden verdeeld, als het kapitalistische systeem overboord wordt gezet, is en blijft er genoeg voor iedereen, tot in lengte van alle tijden.

„Gelukkig maar”, dacht je. En nu hard aan het werk. Revolutionairen waren sterker gemotiveerd het kapitalisme „eventjes” de wereld uit te drukken. Meer gehoorzame burgers waren ook opgelucht. Zij vertrouwden erop dat de regeringen in overleg met elkaar snel de nodige richtlijnen zullen bepalen, akkoorden sluiten en maatregelen aankondigen: minder werk in de produktie, méér werk in de dienstverlenende sectoren (leven is meer dan hebben); zuinig met dit en met dat; waar mogelijk repareren in plaats van weggooien; wijzigingen in de wetten, bijvoorbeeld t.a.v. geboorteregeling. Maar hoe ging het? Het even afwachten werd gewoon wachten óp. Bij de overheden blijkt nergens uit dat de noodklok is gehoord. De prijsstijgingen schijnen niet te stuiten te zijn. Elke maand worden er weer nieuwe apparaten, zepen, enz., gemaakt die nóg beter zijn dan de vorige.

O ja, het woord „milieubewust” kwam er helemaal in. En de politieke partijen stippen soms ook een zo nodige koerswijziging aan in hun partijprogramma's, in de richting van ons welzijn.

Al wachtende stuit je ook af en toe nog op de al zo oude beleidsproblemen inzake woningzoekenden en de vele andere noodgebieden. Zouden we van deze regeringen die deze oude zorgen nog steeds in hun portefeuilles hebben, wel mogen zeggen dat men in staat is de gang van zaken in juiste banen te leiden en te houden? *Wat er wél kwam*, dat kwam van onderop. Van burgers, van organisaties, van wetenschap-

pers. Aandringen óp en protesteren tegen. Tegen synthetische zeep, tegen ontbossingen, tegen lozingen van blijvend gevaarlijke stoffen 300 of 500 meter onder de grond, tegen kinderbijslag in de huidige vorm, tegen kernenergie, het enorme nucleaire experiment midden in bewoonde streken (Kalkar).

Maar wat haalt dit alles uit? Het lijkt vaak alsof je van een toevallige situatie afhankelijk bent, of je resultaat hebt of juist achterop raakt. Een geplande ontbossing voor een autoweg is voorkomen kunnen worden, maar wie weet wat een volgend provinciaal bestuur doet? En waar liggen nu de oorzaken dat, terwijl er al zoveel had moeten gebeuren, er zo weinig hoopgevends tot stand kwam?

En verder, moeten wij nu alleen maar zuinig zijn op elektriciteit, gas en benzine? Alsof er niets aan de hand is, verbruiken we nog steeds royaal van alles en gooien het weer weg: verpakkingen, glas, blik, papier, oud brood, verouderde apparaten en gebruiksartikelen. Voor vleesvervangende voedsel moet je in dure speciaalzaken zijn.¹⁾ Of is dit alles naïef? Hoeft dat allemaal niet, ook niet als het over gehele bevolkingen gaat. De opsomming is een duidelijk voorbeeld van niet-weten. Van de mensen die er veel meer van weten zegt de één „onzin”, de ander „och, 't kan geen kwaad, maar 't kost teveel mankracht en energie om de materialen weer bruikbaar te maken”, en nog een ander zegt „erg goed, doen!”. En als je dan zuinig bent op de spullen als 1 op de 1000... waar laat je die spullen dan?

Zo word je steeds moedelozer. Wat zou er nu nog zin hebben? Artikelen, „ingezonden mededelingen” sturen? Partijpolitiek? Als er ruzie is in een bestuur: „Ach, barsten jullie”. Een voetbalfan zei opeens: „dat stomme schoppen tegen die stomme bal”. En is het nog belangrijk, die peuter daar, die voor 't eerst een krukje naar de deur sleept zodat hij bij de knop kan?...

Je neemt maar aan dat er niets tijdig veranderen zal. We gaan aan ons menselijk tekort en teveel kapot en besteed je geld nu verder maar aan fraaie uitgaven over

(vervolg op pag. 8)

Zonderdag

In zijn vergadering van 19 april jl. heeft het Hoofdbestuur besloten instemming te betuigen met de actie van de Vereniging Milieudefensie voor één auto-vrije zondag per maand. Het Hoofdbestuur wilde hiermee zijn bereidheid tot uitdrukking brengen initiatieven te ondersteunen, die een eerste stap betekenen in de richting van een andere wijze van leven, die dringend noodzakelijk is, wil er iets terecht komen van „SAMEN OVERLEVEN”.

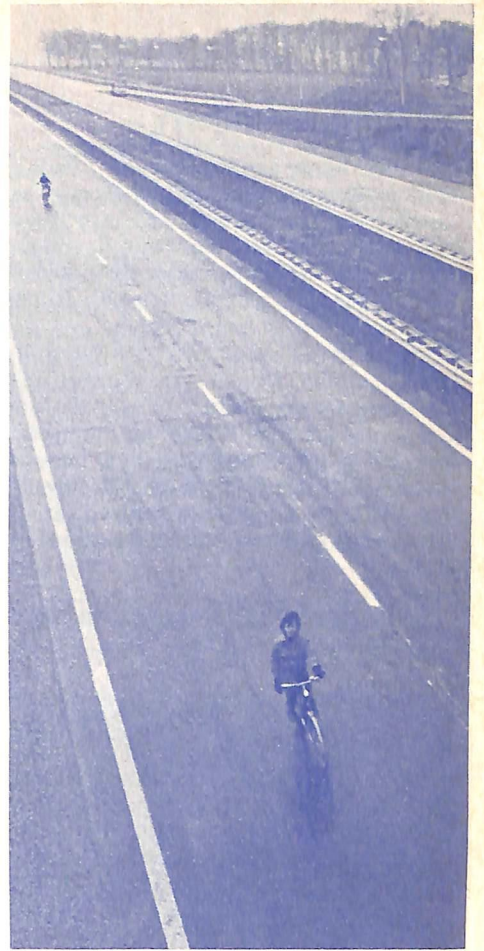
In een speciale publikatie hierover: „De Zonderdag Krant” van Milieu-Defensie schrijft drs. R. Hueting terzake o.m.: „De hele biologische en een toenemend deel van de economische literatuur komt tot de conclusie dat voortgaan op de weg van steeds verdere groei van de produktie tot rampen leidt. Het gemotoriseerde verkeer is een verslinder van ruimte, energie en schone lucht, schoon water, veiligheid en stilte. Het maakt vele activiteiten onmogelijk en frustreert zodoende de behoeftebevrediging (de welvaart) van grote groepen mensen. De toespraken van politici staan, voor zover ze zich met het milieu-probleem bezighouden, bol van het woord „mentaliteitsverandering”. Het is moeilijk er achter te komen wat daar nu precies mee wordt bedoeld.

Een zinvolle interpretatie lijkt echter: fietsen leuker gaan vinden dan autorijden. Willen politici aan dit broodnodige opvoedingsproces meer doen dan lippendienst bewijzen, dan is één autovrije zondag in de maand wel het allerminste waartoe zij zouden kunnen besluiten.”

Schrijver bedoelt hier natuurlijk een wettelijke maatregel, die ons verplicht tot een autoloze zondag per maand. Ondergetekende vindt dat de zwakke stee in het geheel. Hij vraagt zich namelijk af of de voor alles noodzakelijke mentaliteitsverandering met een dergelijke maatregel zal worden bereikt.

Zou het winnen van de mensen voor een vrijwillige beperking daarom niet beter zijn? Licht hier niet een mooie taak voor allerlei nieuwsmidia? Er zou door de reclamjongens eindelijk eens een nuttig statussymbool kunnen worden gecreëerd. De heren politici en alle andere Nederlanders, die in het gestoelte der ere zetelen, zouden kunnen beginnen met het goede voorbeeld te geven. Een dwangmaatregel zou wel eens een averechts effect kunnen hebben.

Fiege

De bejaarde mens (1)

„De medische wetenschap en de universiteiten zijn over het algemeen helemaal niet geïnteresseerd in het probleem van de begeleiding van de bejaarde mens.” Een van de schaarse gerontologen die Nederland rijk is, de Utrechtse hoogleraar Schreuder, is hier aan het woord. „Universiteiten en ziekenhuizen zijn bolwerken van conservatisme. Alles blijft er zoveel mogelijk bij het oude. Nieuwe problemen worden wel aangepakt, mits zij aantrekkelijk en interessant zijn voor degenen, die ze moeten bestuderen (artsen en andere wetenschaps-

mensen).” Volgens Schreuder delen artsen en hoogleraren in de algemene afkeer van de ouderdom. De mensen verdringen de gedachte aan het ouder worden en de dood; men wil niet herinnerd worden aan zijn eigen sterven. De afkeer van de ouderdom is, afgezien van de psychologische motieven, ook gebaseerd op aanbidding van de produktie. De mens is alleen maar interessant als producent. Zodra hij uitgeschakeld wordt bij het produktieproces (bij zijn pensionering) is hij niet meer belangrijk. Zijn eigenlijke functie heeft hij dan verloren. Schreuder: „Wat betreft de ongeïnteresseerdheid van de ziekenhuiswereld, zou ik willen zeggen dat het ziekenhuis, zolang het bestaat, zich nooit heeft willen aanpassen aan de veranderde noden van het publiek. Ziekenhuizen hebben zich altijd gericht op de belangstelling van de artsen. En de belangstelling van de artsenstand gaat uit naar acute, liefst interessante ziektegevallen die met een tamelijk korte verpleegtijd te genezen zijn.”

(2)

Volgens Goedmakers verschoof de betekenis van het woord van „oud en hulpbehoevend” met de leeftijd op de tweede plaats, naar „de dwingelandij van het horloge en het uittreksel uit het bevolkingsregister”. Met 65 jaar doet de sociale valbijl zijn werk. In de eufemistische camouflage-terminologie van de overheidsbureaucratie is het vijftenzestigste levensjaar het tijdstip „waarop het overgrote deel van de bevolking zich uit het arbeidsproces terugtrekt”. Dat „zich terugtrekken” suggereert vrijwilligheid. In werkelijkheid voltrekt zich het gebeuren aan zeer velen met de noodlottige onont-

koombaarheid van een executie, waarvan dag en uur lang tevoren zijn vastgesteld en waarbij gratieverlening een illusie vormt. Men trekt zich niet terug; men wordt uitgesloten. Daar is een bepaald ceremonieel bij ontwikkeld dat aan een uitvaartplechtigheid doet denken, met bloemen, toespraken en „afscheid nemen”. Alleen hoeft de vertrekkende het dankwoord niet aan een familielid over te laten. Vaak krijgt hij een kleinood mee in het sociale graf, gelijk vroeger de rijken en machtigen in hun tombe: een gouden horloge, een kleuren-tv, een reis voor twee personen naar Israël, aldus dr. B. Hofstede.

Ook al zijn er redelijke ouderdagvoorzieningen, dikwijls vormt het sociale contact de belangrijkste voldoening van het werk en daarvan wordt de gepensioneerde prompt afgesneden. „In feite hebben zo humanitaire overwegingen deels negatieve menselijke gevolgen gehad, een in het algemeen voorsneden onoplosbaar sociaal-wijzigingsprobleem, dat doet zien dat de rangorde onzer sociale waarden vaak onduidelijk is”. In de negentiende eeuw, die met zijn blakende vooruitgangswaan als „de eeuw der vergissingen” kan worden gedoodverfd, golden pensioneringsregelingen als een der vruchten van de strijd om een menswaardiger bestaan. Elk mens had er immers recht op, na gedane arbeid te „rentenieren”; tevoren slechts het privilege van een kleine groep. Maar bij het met behulp van wetten en sociale maatregelen tot zinken brengen van dit cultuurgood zag men over het hoofd dat de geprivilegieerden hun maatschappelijke contacten behielden, terwijl de massa der „nieuwe renteniers” in de industriële maatschappij van de ene dag op de andere weerloos in een sociaal vacuum belandde. Daarin is tot op de huidige dag weinig verandering gekomen.

Stijlmijmerijen

Onder dit kopje heb ik ongeveer tien jaar geleden zeker twee jaargangen lang in het toenmalige „Mens en Wereld” geprobeerd belangstelling te wekken voor de onderwerpen, die P. Thoenes in de „Humanist” van 15 april jl. aansnijdt: de sfeer, de stijl en de symboliek in ons verbond.

Ik heb in die tijd geen plakboek bijgehouden en het H.V. heeft tot nu toe verzuimd „De Verzamelde Werken Van Styliet” uit te geven. Anders had ik al die Stijlmijmerijen graag ter beschikking van Thoenes gesteld. Maar als het hem ernst is moet hij maar eens op de stoffige zolders aan de Oudegracht gaan snuffelen in de oude jaargangen.

Op alle mogelijke en onmogelijke manieren

heb ik getracht reacties uit te lokken. Ik heb gesuggereerd, gefantaseerd, gegapt (van andersdenkenden), uitgedaagd, gespot (met onszelf) en gesoebat om een wederwoord. Het resultaat? Het „stijve stelletje” (da's niet van mij, maar van P.T. Hoe durft-ie!) liet en bloc verstek gaan. Geen woord! Niks! Niemandal!

Ik bewonder de moed van Thoenes om er weer over te beginnen en ik hoop dat hij wat los maakt. Misschien komt er dan eindelijk eens een gedachtenwisseling op gang over onze kulturele herkenbaarheid. Een gedachtenwisseling, die vast al een heel eind op streek zou zijn als er thoenes een paar humanisten gereageerd zouden hebben. P.T., succes!

A. J. Weggelaar, Amsterdam

In de marge

pag. 2

Hoofdbestuur

pag. 2

Ico v. d. Willik

pag. 3

Reacties op de noodklok

pag. 4

Zonderdag

pag. 5*

De bejaarde mens

pag. 5

Ingezonden brieven

pag. 6

Nieuws uit de gemeenschappen

pag. 6

Nieuwe takken

pag. 7

De internationale taal

pag. 7

Radio en TV

pag. 8

Levensvisie

Aanleiding tot het schrijven van dit stukje is de ingezonden brief van H. R. O. Snijder, Den Haag, in „Humanist” van 15 april 1974. Verder een regel uit het verslag van de gespreksgroepen van de Afd. Zwolle, blz. 5 van „De Brandaris”, orgaan van de Gemeenschap Zwolle van het Humanistisch Verbond, uitg. maart-april, waarin mij trof, dat één der deelnemers naar voren was gekomen met de vraag: „Waarom heb ik de neiging voor het lidmaatschap van het H.V. te bedanken. Wat zegt het mij nog.”

Mijn man en ik hebben ons deze vraag ook al vaak gesteld, terwijl wij na vele jaren van aarzelen lid werden en dat nu ruim een jaar zijn. Voor ons ontbreekt er iets aan het H.V. – wat misschien ook bij anderen speelt.

„De mensen aan de basis van het Verbond blijven te passief”, zegt de heer Snijder – en m.i. terecht. Vandaar deze actieve reactie mijnerzijds van een ingezonden brief, wat mij positiever dunkt dan weglopen uit het Verbond.

De heer S. roept op tot meer bekend maken van de kritische sociologie, de kritische

psychiatrie, de kritische ruimtelijke ordening, de kritische milieubenedering. Allemaal zeer terecht en ik zou willen zeggen: vanzelfsprekend. Maar ook hier ontbreekt voor ons een dimensie: een mens is méér dan alleen een sociaal wezen, hij is óók een deel van de kosmos en het is dit, naar onze mening meest wezenlijke deel van de mens, wat in het H.V. te weinig aandacht krijgt. Is het niet zó, dat er aan alle aspecten, die de heer S. noemt werkelijk iets moet veranderen, maar dat dit pas kan wanneer wij als mensen meer leren te leven van dit kosmische bewustzijn uit?

De impasse, waarin de wereld nu wel duidelijk zit en waar zij alleen nog door het betrachten van grote spoed en met grote inzet uit kan komen, vraagt zeker naast aandacht voor alle b.g.-aspecten vooral om een wijdere visie. Door gebrek aan wijde visie kwam de mensheid immers toch ook in deze impasse? Nodig is een dusdanig wijde visie, dat daarin ons kosmisch bewustzijn wordt begrepen en daarmee bedoel ik: het dagelijks en steeds weer beseffen van het feit, dat wij een deel van de kosmos zijn, die voor ons, ondanks ruimtevaart, tochten naar de maan, foto's van

Mercurius een geheim blijft en ook wel zal blijven. Want deze afstanden tot de planeten zijn immers slechts minuscule stapjes in de kosmos. En zelfs al zou „eens” het geheim van de samenstelling van de kosmos wetenschappelijk worden ontsluit, dan nog zullen wij ons bewust moeten blijven van de nietigheid van ons eigen bestaan en uit dit besef moed en aanvaarding van ons bestaan putten. Moed om de wereld sociaal en milieutechnisch leefbaar te maken en te houden en aanvaarding van onze altijd aanwezige tekortkomingen en mislukkingen, omdat wij nu eenmaal zo nietig zijn en zullen blijven t.o.v. de grootsheid van de kosmos.

Dit lijkt mij een levensvisie, die reëel is en die dus ook past bij de humanistische levensinstelling, maar er een gevoelsdimensie aan toevoegt, die ons helpen kan onze verantwoordelijkheden als mens op ons te nemen, maar die verantwoordelijkheden ook niet te overdrijven, want uiteindelijk zijn wij niet verantwoordelijk voor het bestaan van de gehele kosmos.

Dit bewustzijn en deze wijdere visie ontbreken of komen m.i. althans te weinig tot uiting in het H.V.

E. Thomas-Kolkman, Dalfsen

NIEUWS UIT DE GEMEENSCHAPPEN

Gemeenschap Rotterdam.

Afscheid Mevr. v. d. Hulle van Hum. Centrum

Op 1 mei nam Corrie v. d. Hulle-Boogaart afscheid van haar post als beheerder van het Humanistisch Centrum te Rotterdam. Drieënehalfjaar geleden nam zij de taak op zich aan het nu alom bekende adres Provenierssingel 48, een functie en vorm te geven een „Humanistisch Centrum” waardig. Zij vervulde deze taak vanuit haar visie op humanisme, namelijk: als mens in solidariteit met anderen.

Hoe goed zij in deze opzet slaagde blijkt niet alleen uit naam en faam van ons huis te Rotterdam. Zo'n 80 vrienden en niet alleen uit het Verbond, maar velen uit de

organisaties, die zich thuisvoelen aan de Provenierssingel en die zich na deze jaren van samenwerken tot de vrienden van Corrie rekenen, kwamen haar op 24 april de hand drukken.

Mevr. Blom noemde de bijeenkomst een wat uit de hand gelopen informele bestuursvergadering en bood een taart aan, waarop de symbolische kaarsjes en Corrie's huis, in Huizen wel te verstaan. Daarheen zal zij terugkeren om een node gemist stuk gezinsleven te hervinden, dat stuk gezinsleven dat in de familie v. d. Hulle zo'n belangrijke plaats inneemt.

Om de verpozing comfortabeler te laten wennen waren er nog twee luie tuinstoelen, een parasol en andere cadeaus.

Wij hopen dat Corrie van de rust zal genieten en we zien haar vast nog in het Verbond.

Haar taak in Rotterdam zal na 1 mei worden vervuld door mej. K. Slot, die er een kluif aan zal hebben dezelfde service te verlenen, dat wordt gezien de toegemeten tijd dan ook niet verwacht.

Het „doe-het-zelf-tijdperk” zal ook aan dit huis niet voorbij kunnen gaan.

Ed. Goldstein

Nieuwe takken

Nu de bomen en heesters in de natuur bezig zijn ons met hun nieuwe bloemen, nieuwe blaadjes en uitlopers voor nieuwe takken blij te maken, dringt de vraag zich op: hoe gaat dat eigenlijk bij het Humanistisch Verbond? Zeker, we zijn geen boom. Maar we groeien wel! Als we de beeldspraak vervolgen zouden we de leden kunnen beschouwen als de blaadjes en de gemeenschappen als de takken, waar de blaadjes aan vastzitten. We hebben grote takken, die al lang bestaan. Maar er zijn ook nieuwe twijgjes. Daar wil ik in dit artikel-tje wat over zeggen.

Nieuwe twijgjes zijn in het HV werkgroepjes in plaatsen waar nog geen gemeenschap is. Omdat er in die plaats nog niet veel leden wonen. Maar met een klein groepje

leden kun je wel een begin maken. Want het is ook in die plaatsen nodig, dat het HV een eigen adres krijgt en gaat meedoen in het sociale en culturele organisatieleven. En bovendien de functie van een eigen geestelijk centrum voor leden en belangstellenden gaat waarmaken.

Wij plegen daar organisatorisch vorm aan te geven door plaatselijke werkgroepjes op te richten, die over een eigen correspondentie- of kontaktadres beschikken, waarmee wij vanuit Utrecht regelmatig kontakt onderhouden. Die groepjes hebben nog niet de status van een gemeenschap, maar het is de bedoeling, dat er wel een gemeenschap uit groeit. Intussen loopt zo'n groepje alvast mee in het organisatieleven van het Verbond.

Zulke groepjes ontstaan in een vereniging, natuurlijk niet alleen maar in de lente. Dat gaat het gehele jaar door. Maar het gaat wel! Dat blijkt uit het verheugende feit, dat er in het laatste jaar vijf nieuwe plaatselijke werkgroepjes zijn gevormd en wel in 's-Hertogenbosch, De Meerlanden, Schouwen-Duiveland, Voorthuizen en Zoetermeer. Met veel geduld en de vaste wil er wat van te maken, zullen dat in de toekomst allemaal takken, d.w.z. gemeenschappen, worden. Want de praktijk leert dat dit gewoonlijk langzame groeiers zijn. Misschien zijn er wel in meer plaatsen leden, die een twijgje tot ontwikkeling willen brengen. Ondergetekende zal daarbij graag behulpzaam zijn.

Jan de Leede

De internationale taal: Esperanto

Daarover iets in kort bestek te vertellen aan Humanisten eist een speciale aanpak, omdat zij m.i. niet behoeven te worden overtuigd van het grote nut van een communicatiemiddel, dat in staat gebleken is de taalbarrières tussen volken en rassen te doorbreken. En dat in de loop van een kleine eeuw, gebruikt door honderdduizenden op alle terreinen van het maatschappelijk leven, bewezen heeft zowel schriftelijk als mondeling in staat te zijn alle begrippen en gevoelens van het mensdom over te brengen op de ander.

Laat ik daarom van de taal zelf alleen dit vertellen, dat Zamenhof geen kunsttaal schiep, maar alleen ordenend optrad en de bruikbare bouwstenen uit vele talen zó toepaste, dat er een levende taal uit groeide, die iedere dag door duizenden mensen in vijf continenten wordt gebruikt voor het leggen van kontakten met andere wereldburgers. Dit putten uit internationale bronnen, gevoegd bij de logische opbouw van Esperanto, maakt de studie erg prettig. In elke les ontmoet de leerling hem reeds bekende dingen, die hem een soortgelijk gevoel geven als wijlen Columbus moet hebben gehad toen hij een nieuwe wereld ontdekte...

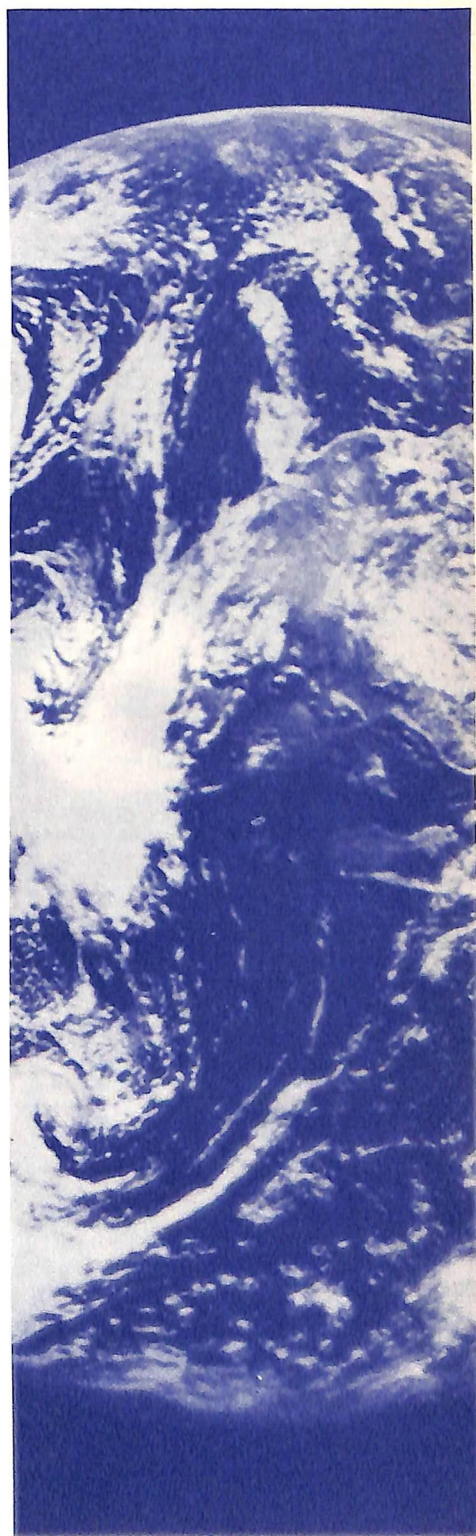
Het aantal uit het hoofd te leren stamwoorden is zeer beperkt (ook daarvan herkent ieder op het eerste gezicht er vele) en het konsekwente gebruik van voor- en achtervoegsels (alweer, geput uit de nationale talen, waar ze slechts te hooi en te gras worden gebruikt), ik herhaal: het kleine aantal stamwoorden plus het gebruik van een twintigtal voor- en achtervoegsels hebben het verrassende effect, dat een leerling, die, globaal genomen, iedere dag een half uurtje aan de studie besteedt, na een half jaar in staat is zijn gedachten op schrift te stellen en ze over te brengen op anderen, die over de grenzen wonen. En omgekeerd ook te lezen en te begrijpen, wat anderen aan het papier toevertrouwen. Keus uit tientallen tijdschriften en duizenden boeken. Het vlot spreken van de internationale taal vereist meer tijd. De een brengt het ook daarin verder dan de ander, doordat niet iedereen zich de moeite getroost zijn spreekvaardigheid, b.v. op klubavonden, te vervolmaken. Wie er wél enige moeite voor wil doen en er enige tijd aan wil be-

steden kan ook al heel gauw een (verhelderend) praatje maken met Esperantisten uit andere landen. Bovendien behoeft hij zich in den vreemde nooit meer een echte vreemdeling te gevoelen. Waarheen ook u wilt trekken, neem het Jaarboek van de Wereldbond van Esperantisten ter hand, zoek daarin de naam en het adres van de plaatselijke E.-konsul en u wordt door hem vriendelijk en gratis op allerlei terrein voortgeholpen. De konsuls wonen in meer dan 3500 plaatsen van enige betekenis.

Zelf heb ik het genoegen nu al bijna een halve eeuw de plaatselijke konsul te zijn in Leeuwarden. Vele honderden buitenlanders ben ik van dienst geweest, vele tientallen heb ik in mijn woning ontvangen. Ik heb hen rondgeleid door Leeuwarden, hun ons mooie Friesland laten zien, hen geïntroduceerd in onze klub, met hen gebabbeld en ook wel eens gedebatteerd en – hoewel alles went en langzamerhand de gewoonste zaak van de wereld wordt – dan besepte ik toch af en toe, welk een groot wonder het is zó om te gaan met mensen van wier moedertaal je geen syllabe verstaat. Denk niet, dat ik overdrijf. Mijn gasten kwamen niet alleen uit Engeland, Frankrijk en Duitsland. Ik ontving ze uit Denemarken, Noorwegen, Zweden, Spanje, Italië, Tsjechoslowakije, Hongarije, Polen, Rusland, Amerika, Japan, China, Senegal en Tsaad. Ja, heus, hun huidskleur was soms geel, soms zwart! U zult het nu misschien niet meer overdreven vinden, als ik beweer, dat de kennis van de internationale taal je leven rijker maakt en je horizon verwijdt.

Geachte lezer, wat zal ik doen aan het eind van dit korte en dus zeer onvolledige artikel-tje? U het adres geven van ons klubsekretariaat (Goutumerdyk 18, Leeuwarden) en u opwekken ook Esperanto te gaan leren? Ik weet, dat de meesten uwer druk bezet zijn en vele besognes hebben en dat dus vaak de tijd ontbreekt om er u serieus mee bezig te houden. Maar wat u wél zou kunnen doen is er voor te zorgen, dat voor uw kinderen de wereld straks echt open staat. Ik herhaal en spreek uit ervaring: het verrijkt hun leven, het verwijdt hun horizon!

P. Hendriks

(advertentie)

Neem een abonnement op **REKENSCHAP**

het voortreffelijke driemaandelijke tijdschrift
voor wetenschap en cultuur

Uitgave van de
Humanistische Stichting Socrates
Redactie en Administratie: Postbus 114 Utrecht

Abonnementsprijs: f 25,— per jaar

Een exemplaar van
het onlangs verschenen speciale nummer
„Aspecten van Humanisme”
wordt u op aanvraag gaarne
ter kennismaking toegezonden

SAMEN OVERLEVEN (slot van pag. 4)

uitstervende planten, dieren en menselijke kulturen. In zekere zin rust je in vrede. De ondergang houdt je wel bezig maar anders. Min of meer van een afstand ga je je afvragen wat er wel allemaal kan gebeuren. Er zullen verschillende ontwikkelingen zijn, plaatselijk en in grote gebieden, waar heel andere verschijnselen zich zullen voordoen.²⁾ Dan hier, dan daar ongelukken op grote schaal, afpersing door machtiger staten, ziekten door gebrek aan en/of ver-

(advertentie)

Zojuist verschenen

bij **MOUSSAULT'S**
uitgeverij b.v., Baarn

W. C. FIEGE

Doen of laten?

over de grondslagen
van het zedelijk
handelen

Prijs f 9,50

de visie van een humanist op
de geestelijke crisis van de
Westerse mens en de weg
naar vrijheid

vuiling van eerste levensbehoeften. In het ene gebied komt de nood langzaam, in het andere snel. Het zal niet zo zijn dat een grote ramp 's avonds toeslaat en de volgende dag de wereld leeg is.

Mansholt zegt het zo: „We zullen zachtjes jankend ten onder gaan . . .” (als we niet snel, vandaag een totaal andere koers inslaan).

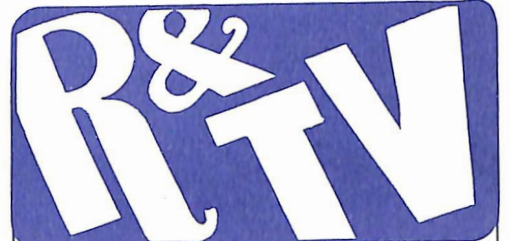
Als je de moed hebt je af te vragen hoe wij de komende tientallen jaren zullen leven: in een menswaardige strijd om te overleven óf elkaar uitmoordend, als medemens óf als ratten in een val, dan zie je opeens dat alles wat we doen wél belangrijk is. Ruzies uitpraten, democratie, recht en vrijheid waarmaken, praatgroepen, politiek, onderwijs, ook humanistisch, ook de vindingrijkheid van de peuter met een krukje voor een deur. Alles en alles is belangrijk wanneer het ons in staat stelt:

- snel de juiste koers te bepalen en te gaan;
- een totaal andere waarin het economisch winstprincipe geen macht zal kunnen hebben;
- te kunnen bijsturen waar nodig én te volharden.
- elkaar als mens te gaan zien, overal, ook waar we dat nu nog niet doen, zodat we ons om elkaar bekommeren zolang we er nog zijn.

Pien Hienekamp

1) Mansholt 21/2 in Hilversum: Eén ons vlees op ons brood staat tegenover een week, gelijkwaardig, niet dierlijk voedsel als we dat voedsel niet eerst door de magen van koeien, varkens enz. laten gaan.

2) Lees Dr. Paul Ehrlich: De bevolkingsexplosie.

TELEVISIE-UITZENDINGEN

Nederland I: ± 22.30 uur
Zondag 26 mei:
Milieu-competitie

RADIOPROGRAMMA'S

Hilversum I: vrijdag 17 mei 16.45-17.00 uur:

Laat je niks wijsmaken in dit kwartiertje maar vind zelf iets van de commentaren, interviews en informatie van mensen die wat zien in de mens.

Zondag 19 mei 9.45-10.00 uur:

Een leger van mensen (1) Eerste van twee programma's over de nota „Mens en Krijgsmacht” van de humanistische raadslieden. Samenstelling Casper Vogel en Rina Spigt.

Vrijdag 24 mei 16.45-17.00 uur:
Laat je niks wijsmaken

Zondag 26 mei 9.45-10.00 uur:
Een leger van mensen (2) Tweede en laatste programma over de nota „Mens en Krijgsmacht” van de humanistische raadslieden. Samenstelling Casper Vogel en Rina Spigt.

Vrijdag 31 mei 16.45-17.00 uur:
Laat je niks wijsmaken.